

УДК 821.411.21-31.09:325.3

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/78-2-31>**Сергій РИБАЛКІН,***orcid.org/0000-0002-0194-9395*

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри східної і слов'янської філології

Київського національного лінгвістичного університету

(Київ, Україна) *serhii.rybalkin@knl.u.edu.ua*

ОБРАЗ АБУ ДЖАНЗИРА ЯК ВТІЛЕННЯ КОЛОНІАЛЬНОЇ ПРОВИНИ У РОМАНІ «АФРИКАНСЬКИЙ ТАНЕЦЬ»

Дослідження присвячене аналізу образу Абу Джанзіра у романі Ісама Расема «Африканський танець» як художнього втілення колоніальної провини. Метою статті є розкриття символічного значення цього персонажа у постколоніальному дискурсі та виявлення його ролі у формуванні ідейно-художньої структури твору. Об'єктом дослідження виступає роман «Африканський танець», а предметом – образ Абу Джанзіра і пов'язані з ним наративні, символічні та ідейні аспекти твору. Актуальність дослідження зумовлена зростаючим інтересом до постколоніальних студій у світовому літературознавстві, необхідністю глибшого осмислення сучасної арабської літератури у цьому ключі. Аналіз образу Абу Джанзіра розкриває складні механізми художньої реценції колоніального минулого та його впливу на сучасність у літературі.

У роботі застосовано підхід, що поєднує методи постколоніальної критики, психоаналітичного літературознавства та наратології. Особлива увага приділяється дослідженню амбівалентної природи образу Абу Джанзіра, який одночасно виступає втіленням колоніальної провини і символом опору. Стаття розкриває, як через образ Абу Джанзіра автор висвітлює теми культурної гібридності, втрати ідентичності та пошуку шляхів подолання травматичного досвіду колоніалізму. Аналізується трансформація образу Абу Джанзіра протягом розвитку сюжету та його взаємодія з іншими персонажами роману, зокрема з головним героєм-оповідачем.

У статті розглядається символічне значення фізичних та поведінкових характеристик Абу Джанзіра, зокрема його здатність до метаморфоз та зв'язок з водною стихією. Досліджується також роль цього образу у формуванні часопросторової структури роману, зокрема його зв'язок із хронотопом пустелі та затопленого храму. Особлива увага приділяється аналізу мовних засобів, використаних автором для створення образу Абу Джанзіра, та їх ролі у формуванні постколоніального наративу. Розглядається також інтертекстуальний аспект цього образу, його зв'язок із арабською міфологією та фольклором.

У висновках підкреслюється ключова роль образу Абу Джанзіра у розкритті проблематики колоніальної провини та постколоніальної ідентичності в романі. Визначається місце «Африканського танцю» у контексті сучасної арабської літератури та його внесок у розвиток постколоніального дискурсу. Дослідження відкриває перспективи для подальшого вивчення художніх засобів репрезентації колоніального досвіду у сучасній арабській літературі та глибшого розуміння ролі символічних образів у формуванні постколоніального наративу.

Ключові слова: Абу Джанзір, арабська література, постколоніалізм, символічний образ, «Африканський танець».

Serhii RYBALKIN,*orcid.org/0000-0002-0194-9395*

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Eastern and Slavic Philology

Kyiv National Linguistic University

(Kyiv, Ukraine) *serhii.rybalkin@knl.u.edu.ua*

THE IMAGE OF ABU JANZIR AS THE EMBODIMENT OF COLONIAL GUILT IN THE NOVEL AFRICAN DANCE

This study examines the character of Abu Janzir in Issam Rassem's novel *African Dance* as an artistic embodiment of colonial guilt. The aim of the article is to reveal the symbolic significance of this character within the postcolonial discourse and to identify its role in shaping the ideological and artistic structure of the work. The object of the research is the novel *African Dance*, whilst the subject is the image of Abu Janzir and the related narrative, symbolic, and ideological aspects of the work. The relevance of the research is determined by the growing interest in post-colonial studies in world literature and the need for a deeper understanding of modern Arabic literature in this vein. The analysis of the image of Abu Janzir allows revealing the complex mechanisms of the artistic reception of the colonial past and its influence on modernity in literature.

The paper employs an approach combining methods of postcolonial criticism, psychoanalytic literary studies, and narratology. Particular attention is paid to investigating the ambivalent nature of Abu Janzir's character, which

simultaneously acts as an embodiment of colonial guilt and as a symbol of resistance. The study reveals how, through the image of Abu Janzir, the author explores themes of cultural hybridity, loss of identity, and the search for ways to overcome the traumatic experience of colonialism. The transformation of Abu Janzir's image throughout the plot development and his interaction with other characters in the novel, particularly with the main narrator-protagonist, are analysed.

The article examines the symbolic significance of Abu Janzir's physical and behavioural characteristics, notably his capacity for metamorphosis and connection to the water element. The role of this character in shaping the novel's spatiotemporal structure, particularly its relationship with the chronotope of the desert and the submerged temple, is also investigated. Special attention is given to analysing the linguistic devices used by the author to create Abu Janzir's image and their role in forming the postcolonial narrative. The intertextual aspect of this character, its connection with Arabic mythology and folklore, is also considered.

The conclusions emphasise the key role of Abu Janzir's character in revealing the issues of colonial guilt and postcolonial identity in the novel. The place of African Dance in the context of contemporary Arabic literature and its contribution to the development of postcolonial discourse is outlined. The study opens perspectives for further exploration of artistic means of representing colonial experience in contemporary Arabic literature and a deeper understanding of the role of symbolic images in shaping postcolonial narratives.

Key words: *Abu Janzir, Arabic literature, African Dance, postcolonialism, symbolic image.*

Постановка проблеми. Постколоніальна література відіграє ключову роль у переосмисленні та деконструкції колоніального досвіду, у зв'язку із чим дослідження образу Абу Джанзіра у романі Ісама Расема «Африканський танець» набуває особливої актуальності. Фігура почвари, котра уособлює колоніальну провину, є прикладом згаданого переосмислення, дозволяючи дослідити складні механізми художнього тлумачення колоніальної спадщини та її впливу на сучасність. Як зазначає аль-Малех, сучасна арабська література дедалі частіше звертається до символічних образів для вираження складних постколоніальних реалій (Al-Maleh, 2009). Аналіз образу Абу Джанзіра відтак дозволяє ґрунтовніше зрозуміти механізми художнього осмислення колоніального минулого у літературах регіону, де дотепер простежуються сліди впливу метрополії.

Символічні образи у постколоніальній літературі часто виступають засобом артикуляції та переосмислення колективної травми (Kennedy, 2012). Це спостереження актуальне і для роману «Африканський танець», де образ Абу Джанзіра стає медіатором між травматичним минулим і сьогоденням. Аналіз образу Абу Джанзіра дозволяє розширити розуміння ролі міфологічних і фольклорних елементів у формуванні постколоніального наративу. Як зазначає К. Ірр, звернення до традиційних культурних кодів у постколоніальній літературі часто служить засобом відновлення культурної ідентичності та опору колоніальному дискурсу (Irr, 2013), тож вивчення міфологічних аспектів образу Абу Джанзіра проливає світло на ці процеси.

Дослідження образу Абу Джанзіра тісно пов'язане з важливими науковими завданнями в галузі літературознавства та культурології. Воно, зокрема, сприяє розширенню розуміння концепції «іншого» в постколоніальній літературі. Як зазна-

чає Бгабга, репрезентація *іншого* у постколоніальних текстах відображає складні процеси культурної гібридизації та амбівалентності (Bhabha, 2004). Образ Абу Джанзіра є яскравим прикладом такої репрезентації. Він дозволяє відстежити, як через літературний персонаж розкриваються проблеми ідентичності, культурної приналежності та відчуження в постколоніальному дискурсі.

Дослідження образу Абу Джанзіра також вносить вклад у розвиток методології аналізу символічних образів у постколоніальній літературі. Як зазначає Лазарус, символічні образи виступають ключовими вузлами, через які розкривається складна проблематика колоніального та постколоніального досвіду (Lazarus, 2011). Детальний аналіз образу Абу Джанзіра розширює інструментарій такого аналізу, пропонує нові підходи до інтерпретації символічних персонажів у постколоніальній літературі.

Насамкінець, дослідження робить внесок у розвиток екокритичного підходу до аналізу постколоніальної літератури. Як зазначає Хаггана, екологічні аспекти відіграють ключову роль у постколоніальних наративах, відображаючи складні взаємозв'язки між колоніальним досвідом, культурною ідентичністю та природним середовищем (Huggan & Tiffin, 2007). Аналіз зв'язку образу Абу Джанзіра з природними стихіями, зокрема з водою, розкриває значимі екологічні аспекти постколоніального дискурсу в романі.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Постколоніальна проблематика в арабській літературі привертає увагу багатьох дослідників протягом останніх десятиліть. Аль-Малех у своїй праці *Arab Voices in Diaspora* надає всебічний огляд постколоніальних тенденцій в арабській літературі, зазначаючи, що сучасні арабські письменники дедалі частіше звертаються до тем ідентичності, культурної гібридності та історичної травми (Al-Maleh, 2009).

Важливий внесок у розуміння постколоніальної арабської літератури зробила авторка монографії *Contemporary Arab Thought: Cultural Critique in Comparative Perspective*. Вона стверджує, що постколоніальний дискурс в арабській літературі часто характеризується амбівалентністю, котра відображає складні відносини між колишніми колоніями та метрополіями (Kassab, 2010). Проблема репрезентації колоніальної провини у літературі є предметом активних досліджень у сучасному літературознавстві. Ганді у своїй праці *Postcolonial Theory: A Critical Introduction* розглядає різні аспекти колоніальної провини у літературі, стверджуючи, що художня репрезентація часто служить засобом критичного переосмислення колоніального спадку (Ghandi, 2019).

Таким чином, аналіз останніх досліджень і публікацій демонструє зростаючий інтерес до постколоніальної проблематики в арабській літературі та до питань репрезентації колоніальної провини у літературі загалом. Однак, специфіка втілення цієї проблематики у творчості Ісама Расема, зокрема через образ Абу Джанзіра, залишається недостатньо дослідженою, що підкреслює актуальність дослідження.

Метою статті є розкриття символічного значення образу Абу Джанзіра у світлі постколоніального дискурсу та виявлення його ролі у формуванні ідейно-художньої структури роману «Африканський танець».

Виклад основного матеріалу. Образ Абу Джанзіра у романі «Африканський танець» Ісама Расема постає багатограним символом, що втілює в собі колоніальну провину та постколоніальні реалії. Його характеристика складається з трьох ключових аспектів: фізичних та поведінкових особливостей, здатності до метаморфоз та зв'язку з водною стихією. Абу Джанзір описується як істота колосальних розмірів, що викликає страх і трепет у інших персонажів роману (Расім, 2024: 77). Поведінка Абу Джанзіра характеризується непередбачуваністю та агресивністю, що створює атмосферу постійної напруги та страху. Це яскраво відображено метафорою гнучкого гілля (Расім, 2024: 20), котра підкреслює безпорадність людей перед могутністю Абу Джанзіра, що може символізувати безпорадність колонізованих народів перед силою колоніальних держав.

Здатність Абу Джанзіра до трансформації є однією з його найважливіших характеристик, хоча вона рідко описується прямо. Ця особливість може символізувати мінливу природу колоніальної влади та постколоніальної ідентичності. Хоча безпосередніх описів метаморфоз Абу Джанзіра

автор свідомо уникає, цю здатність можна побачити зокрема із цитати: «Я втратив лік часу і почав позбуватися людської частини свого єства. Зловісне прокляття африканського чаклуна перетворило мене на чудовисько, якому крокодили були саме до пари» (Расім, 2024: 95).

Нерозривний зв'язок Абу Джанзіра з водною стихією є визначальною характеристикою, котра додає глибини його символічному значенню. Вода в романі постає як межа між світами, між минулим і теперішнім, що робить Абу Джанзіра медіатором між різними реальностями. Це яскраво ілюструється в сцені: «Щось здоровенне, невиразної форми бовкнулось у воду озера. Від цього спокійною гладдю пішли бурхливі хвилі, і ще деякий час було чути страшні звуки, що дедалі тихшали, розтаючи у чорних водних глибинах» (Расім, 2024: 61). Цитата підкреслює зв'язок Абу Джанзіра з водою, створює образ істоти, що існує на межі двох світів – видимого і невидимого, символізуючи переплетіння колоніального минулого із реаліями сьогодення.

Абу Джанзір постає в романі як потужний символ колоніальної провини. Це яскраво відображено в описі його походження (Расім, 2024: 95). Трансформація образу символізує тягар колоніальної провини, який перетворює людину на чудовисько. Більше того, постійна присутність Абу Джанзіра у затопленому храмі підкреслює неможливість втечі від колоніального минулого. Колоніальна провина продовжує існувати, хоча і прихована від очей, подібно до самого затопленого храму.

Незважаючи на свою монструозність, Абу Джанзір також може розглядатися і як символ опору. Його непереможність та здатність протистояти усім спробам його знищити символізують стійкість корінної культури перед колоніальним тиском. Це видно з цитати: «Тут Абу Джанзір почувався як удома й розправлявся з прибульцями як тільки йому заманеться» (Расім, 2024: 39). Фраза підкреслює владу Абу Джанзіра над своєю територією, символізує опір колоніальному вторгненню. Здатність існувати як у воді, так і на суші, а також змінювати свою форму, є метафорою культурної гібридності. Така волатильність свідчить і про неоднозначність постколоніальної ідентичності. Зв'язок Абу Джанзіра з давнім храмом та його здатність існувати в сучасному світі підкреслюють поєднання минулого і теперішнього, що є характерною рисою культурної гібридності: «Він – той, хто завжди залишається, а ми – як гнучке гілля в нього на шляху» (Расім, 2024: 20). Опис підкреслює постійну присутність минулого в теперішньому, що є ключовою темою постколоніальної літератури.

Таким чином, образ Абу Джанзіра в романі «Африканський танець» є багатограним символом, який втілює колоніальну провину, опір колоніальному дискурсу та культурну гібридність. Через цей образ Ісам Расем досліджує складні питання постколоніальної ідентичності та культурної пам'яті, створюючи потужну метафору постколоніального досвіду.

Сприйняття Абу Джанзіра головним героєм-оповідачем зазнає значної еволюції протягом роману. На початку твору Абу Джанзір постає як страхітлива, незрозуміла істота, що викликає жах і відразу. Це видно з опису першої зустрічі: «Чудовисько рухалося здалеку, його спина й живіт були обмотані іржавим залізничним ланцюгом, що деренчало з кожним наступним кроком» (Расем, 2024: 31). Однак із розвитком сюжету ставлення головного героя до Абу Джанзіра поступово змінюється. Він починає бачити в ньому не лише загрозу, але й складну, багатогранну сутність. Це відображено у роздумах оповідача: «Я усвідомлював, що не зміг помститися чудовиську, і мої шанси на розплату ставали дедалі примарнішими. Важко боротися з надприродними силами, таємниць яких тобі не розкрити» (Расем, 2024: 78). Врешті-решт, протагоніст починає ідентифікувати себе з Абу Джанзіром, що символізує прийняття свого колоніального минулого (Расем, 2024: 95). Ця трансформація відображає глибоке переосмислення головним героєм власної ідентичності та місця у світі.

Роль Абу Джанзіра у нарративній структурі роману також зазнає значних змін. На початку твору він виступає як зовнішня загроза, антагоніст, що протистоїть головному герою та іншим персонажам. Це видно з опису його дій: «Абу Джанзір дядька пошматував нещадно. Його нижня половина була відірвана, перш ніж бідолашний встиг зробити бодай постріл» (Расем, 2024: 31). Ця сцена представляє Абу Джанзіра як жорстокого монстра, головного антагоніста оповіді. Та з розкриттям фабули сюжету роль Абу Джанзіра стає більш амбівалентною. Він перетворюється на символічну фігуру, що втілює складні постколоніальні реалії: «Здоровенне тіло чудовиська вкотре зникло у пучині – оберігати руїни давнього монастиря, що ще з фараонівських часів, причаївся десь там глибоко на дні» (Расем, 2024: 77). Тут Абу Джанзір постає вже не просто як монстр, а як хранитель історичної пам'яті.

Наприкінці роману Абу Джанзір перетворюється на своєрідне *alter ego* головного героя, символізуючи його трансформовану постколоніальну ідентичність. Це видно з роздумів опові-

дача: «Між нами всього невелика різниця – храмові були тисячі років, а мій вік порівняно з ним промайнув короткою миттю» (Расем, 2024: 94). Ця цитата показує, як Абу Джанзір з антагоніста перетворюється на невіддільну частину ідентичності головного героя.

Таким чином, трансформація образу Абу Джанзіра протягом роману відображає складний процес переосмислення колоніального минулого та формування постколоніальної ідентичності. Через еволюцію цього образу Ісам Расем досліджує глибинні психологічні та культурні процеси, характерні для постколоніального досвіду.

Відносини між Абу Джанзіром та головним героєм-оповідачем є центральними для розвитку сюжету та розкриття основних тем роману. Спочатку ці відносини характеризуються страхом та ворожнечею. Головний герой сприймає Абу Джанзіра як загрозу, що видно з його слів: «Я тоді відчув себе похованим під усією вагою водної товщі, що приховувала руїни фараонового храму» (Расем, 2024: 20). Проте з часом головний герой починає відчувати дивний зв'язок із Абу Джанзіром, що відображено в його роздумах: «Я не знаходив спокою на суші та серед людей і поволі перетворювався на чудовисько» (Расем, 2024: 94).

Абу Джанзір має значний вплив і на другорядних персонажів роману, викликаючи у них страх, благоговіння або прагнення помсти. Це видно з реакції мешканців села: «Позбавлені надії спекатися чудовиська, селяни мігрували звідси кількома хвилями у пошуках мирного життя» (Расем, 2024: 80). Цитата показує, як присутність Абу Джанзіра змінює життя цілої спільноти. Прикметними видаються відносини між Абу Джанзіром та шейхом Гарібом. Шейх, здається, має особливий зв'язок із чудовиськом, що видно з його слів: «Він обрав мене. Я – хранитель ключів від кайданів, що ними скутий Абу Джанзір» (Расем, 2024: 66). Ці відносини додають глибини та загадковості образам Абу Джанзіра і шейха.

Абу Джанзір тісно пов'язаний із хронотопом пустелі, центральним для просторово-часової структури роману. Пустеля в романі виступає простором трансформації та випробувань, й Абу Джанзір є невід'ємною його частиною. Більше того, він, як і пустеля, і сам уособлює простір, де минуле і теперішнє переплітаються. Це відображено в описі його зв'язку із затопленим храмом (Расем, 2024: 77). Абу Джанзір з'єднує різні часові пласти, створюючи унікальний хронотоп, де минуле постійно присутнє у теперішньому. Отже, образ Абу Джанзіра відіграє ключову роль у формуванні складної системи взаємовідносин між

персонажами та у створенні унікальної часопросторової структури роману. Через цей образ Ісам Расем досліджує психологічні, соціальні та культурні аспекти постколоніального досвіду, створюючи багатошаровий наратив, що відображає комплексність постколоніальної реальності.

Ісам Расем використовує барвисту палітру мовних засобів для створення образу Абу Джанзіра. Лексика, пов'язана з цим персонажем, часто належить до семантичного поля страху, таємниці та надприродного. Наприклад: «Чудовисько рухалося здалеку, його спина й живіт були обмотані іржавим залізничним ланцюгом, що деренчало з кожним наступним кроком» (Расім, 2024: 31). У цій цитаті використання слів «чудовисько», «іржаве залізниччя», «деренчало» створює атмосферу жаху та відчуження. Автор нерідко вводить метафори для опису Абу Джанзіра (Расім, 2024: 30). Важливим стилістичним прийомом є використання контрасту, особливо між водою та пустелею (Расім, 2024: 61), що породжує сильний візуальний та звуковий образ, підкреслюючи надприродну сутність Абу Джанзіра.

Расем також вживає синтаксичні засоби для посилення напруги та підкреслення могутності Абу Джанзіра. Використовує короткі, уривчасті речення для опису його дій (Расім, 2024: 31). Така структура речень створює відчуття раптовості, невідворотності дій Абу Джанзіра. Загалом, мовні засоби, використані для змалювання образу Абу Джанзіра, роблять його живим, багатограним символом, який втілює складність постколоніального досвіду та культурної пам'яті.

Діалоги та внутрішні монологи відіграють ключову роль у розкритті образу Абу Джанзіра. Хоча сам Абу Джанзір мовчазний, інші персонажі часто обговорюють його, розкриваючи різні аспекти його природи. Наприклад, у діалозі між шейхом Гарібом і Марван-беєм: «Не чинить йому перешкод. Абу Джанзірові. [...] Він обрав мене. Я – хранитель ключів від кайданів, що ними скутий Абу Джанзір» (Расім, 2024: 66). Цей діалог розкриває таємничий зв'язок між Абу Джанзіром і шейхом Гарібом, додаючи об'ємності постаті чудовиська.

Внутрішні монологи головного героя-оповідача також відіграють важливу роль у розкритті образу Абу Джанзіра: «Я усвідомлював, що не зміг помститися чудовиську, і мої шанси на розплату ставали дедалі примарнішими. Важко боротися з надприродними силами, таємниць яких тобі не розкрити» (Расім, 2024: 78). Ці роздуми показують, як сприйняття Абу Джанзіра головним героєм змінюється від простого страху до усвідомлення його складної, непізнаної природи.

Образ Абу Джанзіра має глибокі корені в арабській міфології. Його зв'язок із водою та здатність до трансформації споріднює чудовиську із джинами. Як зазначає ель-Зейн у своєму дослідженні арабської міфології, образи водних духів можуть символізувати приховані сили природи та колективного несвідомого (El-Zein, 2017). Крім того, роль Абу Джанзіра як охоронця затопленого храму нагадує міфологічних істот, котрі оберігають священні місця. Мотив охоронця священного простору є поширеним в арабській міфології і часто символізує зв'язок між минулим і теперішнім, сакральним і профаним (Al-Saleh, 2015).

Здатність Абу Джанзіра змінювати форму апелює до фольклорного мотиву перевтілення, поширеного у багатьох культурах. Як зазначає Варнер у своєму дослідженні, образ перевертня часто використовується у літературі для дослідження тем ідентичності та трансформації (Warner, 2004). Крім того, мотив прокляття, яке перетворює людину на чудовисько, є поширеним у фольклорі майже кожної культури. Трансформація може розглядатися і метафорою колоніального досвіду, котрий змінює ідентичність як колонізаторів, так і колонізованих. Таким чином, інтертекстуальний аспект образу Абу Джанзіра збагачує його символічне значення, пов'язуючи постколоніальний наратив із багатою традицією арабської міфології та світового фольклору. Це дозволило Ісаму Расему створити складний, багатошаровий образ, який резонує з культурною пам'яттю читачів і додає глибини дослідженню постколоніальної проблематики в романі.

Висновки та перспективи досліджень. Дослідження образу Абу Джанзіра розкриває його фундаментальну роль у висвітленні проблематики колоніальної провини та постколоніальної ідентичності. Ця фігура, котра поєднує у собі елементи жахливого та надприродного, постає складним, багатограним символом, що персоніфікує амбівалентність постколоніального досвіду. Абу Джанзір, будучи одночасно жертвою прокляття і джерелом страху для інших, символізує дуалістичну природу колоніальної провини. Його зв'язок із затопленим храмом, що перегукується з мотивами охоронців священних місць в арабській міфології, підкреслює нерозривність минулого і теперішнього. Це демонструє, як колоніальний досвід продовжує впливати на сучасність навіть після формального завершення колоніальної епохи.

Трансформація сприйняття Абу Джанзіра головним героєм-оповідачем від страху до часткового ототожнення відображає складний процес усвідомлення та прийняття колоніального спадку. Ця

еволюція, що увібрала в себе фольклорні мотиви перевтілення та прокляття, є ключовим аспектом постколоніального дискурсу, який Расем майстерно втілює через елементи жахливого та магічного реалізму. Використання автором фольклорних мотивів та елементів надприродного для осмислення постколоніальної проблематики розширює художні можливості арабської літератури у відображенні складних історичних та культурних процесів. Зокрема, здатність Абу Джанзіра до метаморфоз, що відсилає до образів джинів та перевертнів, стає потужною метафорою культурної гібридності та трансформації ідентичності в постколоніальному контексті.

Роман «Африканський танець» займає важливе місце у арабській літературі, пропонуючи новаторський підхід до дослідження колоніального досвіду через призму міфологічного образу. Звернення Расема до арабської міфології та фольклору для створення образу Абу Джанзіра дозволяє йому органічно

поєднувати локальну культурну специфіку з універсальними темами постколоніального дискурсу.

Дослідження впливу традиційної арабської міфології на формування постколоніальних наративів у сучасній арабській літературі розкриває нові аспекти взаємодії між культурною спадщиною та новітніми літературними тенденціями. Вивчення трансформації образу «іншого» в арабській літературі ХХІ ст. на прикладі еволюції образу Абу Джанзіра збагачує тлумачення процесів формування постколоніальної ідентичності. Крім того, аналіз мовних та стилістичних засобів репрезентації колоніальної травми, зокрема через елементи жахливого та надприродного, розкриває нові аспекти художнього осмислення історичного досвіду в літературі. Подальші дослідження сприятимуть розумінню складних процесів культурної трансформації в постколоніальному світі, демонструючи потужний потенціал міфологічних та фольклорних елементів у осмисленні сучасних соціокультурних реалій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Расем І. Африканський танець. Роман / Ісам Расем ; пер. з араб. С. Рибалкіна. – Київ : Ніка-Центр, 2024. – 112 с.
2. Al-Maleh, L. Arab voices in diaspora: Critical perspectives on Anglophone Arab literature. Rodopi, 2009.
3. Al-Saleh, A. Voices of the Arab Spring: Personal Stories from the Arab Revolutions. Columbia University Press, 2015.
4. Bhabha, H. K. The location of culture. Routledge Classics, 2004.
5. El-Zein, A. Islam, Arabs, and the Intelligent World of the Jinn (Contemporary Issues in the Middle East). Syracuse University Press, 2017.
6. Gandhi, L. Postcolonial Theory – A Critical Introduction: Second Edition. Columbia University Press, 2019.
7. Huggan, G., & Tiffin, H. Green postcolonialism. *Interventions*, 9(1), P. 1–11, 2007.
8. Irr, C. Toward the Geopolitical Novel: U.S. Fiction in the twenty-first century. Columbia University Press, 2013.
9. Kassab, E. S. Contemporary Arab Thought: Cultural Critique in Comparative Perspective. Columbia University Press, 2010.
10. Kennedy, V. Beyond the Postcolonial: World Englishes Literature. Palgrave Macmillan, 2012.
11. Lazarus, N. The Postcolonial Unconscious. Cambridge University Press, 2011.
12. Warner, M. Fantastic Metamorphoses, Other Worlds: Ways of Telling the Self. Oxford University Press, 2004.

REFERENCES

1. Rasem I. (2024) Afrykanskyi tanets. [African Dance]. Kyiv: Nika-Centre, 112 p. [in Ukrainian].
2. Al-Maleh, L. (2009) Arab voices in diaspora: Critical perspectives on Anglophone Arab literature. Rodopi.
3. Al-Saleh, A. (2015) Voices of the Arab Spring: Personal Stories from the Arab Revolutions. Columbia University Press.
4. Bhabha, H. K. (2004) The location of culture. Routledge Classics.
5. El-Zein, A. (2017) Islam, Arabs, and the Intelligent World of the Jinn (Contemporary Issues in the Middle East). Syracuse University Press.
6. Gandhi, L. (2019) Postcolonial Theory – A Critical Introduction: Second Edition. Columbia University Press.
7. Huggan, G., & Tiffin, H. (2007) Green postcolonialism. *Interventions*, 9(1), P. 1-11.
8. Irr, C. (2013) Toward the Geopolitical Novel: U.S. Fiction in the twenty-first century. Columbia University Press.
9. Kassab, E. S. (2010) Contemporary Arab Thought: Cultural Critique in Comparative Perspective. Columbia University Press.
10. Kennedy, V. (2012) Beyond the Postcolonial: World Englishes Literature. Palgrave Macmillan.
11. Lazarus, N. (2011) The Postcolonial Unconscious. Cambridge University Press.
12. Warner, M. (2004) Fantastic Metamorphoses, Other Worlds: Ways of Telling the Self. Oxford University Press.